

Östersjölaxälvar i Samverkan

Yttrande angående remiss

Datum	Dnr	Mottagare
2022-12-18	2022/02251	Miljödepartementet

Remissvar från Östersjölaxälvar i Samverkan över betänkandet M2022:02251 gällande paus av omprövning för moderna miljövillkor.

Sammanfattning

Östersjölaxar i Samverkan motsätter sig förslaget till att under ett år pausa den nu pågående omprövning av den svenska vattenkraften.

Utredningsförslaget

Regeringen föreslår en ändring i bilagan till förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter som innebär att den tid då en ansökan om prövning för moderna miljövillkor senast ska ha getts in senareläggs med ett år för samtliga prövningsgrupper där tiden för att ge in en ansökan ännu inte har passerats.

Motivering.

Östersjölaxälvar i Samverkan motsätter sig förslaget att pausa det redan pågående arbetet med att ge svensk vattenkraft moderna miljövillkor.

Skälen för detta är följande:

Som skäl i Promemorian M2022 02251 för att senarelägga prövningarna med ett år är att säkerställa att påverkan på kraftsystemet blir så liten som möjligt i förhållande till miljönyttan. Med Sveriges 2 100 vattenkraftverk så står svensk vattenkraft för 39,6%¹ av Sveriges totala elproduktion. 255 av de totalt 2 100 vattenkraftverken står för 98% energiproduktionen från vattenkraften och det är även dessa kraftverk som står för den så viktiga reglerkraften. Dessa viktiga kraftverk är mer eller mindre redan undantagna prövningarna genom att de är så kallade KMV vatten, kraftigt modifierade vatten. Klassningen innebär att Vattenmyndigheten kan använda mindre stränga krav i normsättningen, och gör redan detta enligt inriktningsmålet 1,5 TWh. Därmed finns ett skydd för den vattenkraft som faktiskt är samhällsviktig. Inriktningsmålet kan i sig inte ombildas till ett krav då det skulle strida mot bland annat konkurrenslagstiftning inom EU.

Att pausa den redan pågående omprövningen nu för att säkerställa att ”påverkan på kraftsystemet blir så liten som möjligt” är därmed redan noga utrett. NAP-myndigheterna (Havs- och vattenmyndigheten, Svenska Kraftnät och Energimyndigheten) utarbetade även s.k. HARO-värden,

som i princip återspeglar det nationella riktvärdet på 1,5 TWh nedbrutet på olika avrinningsområden utifrån deras relativa betydelse för reglering och kraftproduktion.

Östersjölaxälvar i Samverkan vill också påpeka att en paus inte påverkar elpriser eller elsystem "just nu" som ministrar framställt som skäl för pausen. Detta är felaktigt. Domstolsprocesser plus tid för utförande av åtgärder tar minst 3, oftast 4-8 år. Det innebär att genomslag på elsystemet och därmed (teoretiskt) på elpriser för de ansökningar som redan lämnats in sker som tidigast år 2025. Eftersom de första lite större kraftverken ska prövas 2023 gäller att genomslag för de prövningarna sker tidigast år 2026.

För de riktigt storskaliga anläggningarna i t.ex. Ljungan kan vi förvänta oss överklaganden av besluten från mark- och miljödomstolen. Svea Hovrätt, där Mark- och miljööverdomstolen återfinns, tar ofta minst ett år på sig innan de eventuellt meddelar prövningstillstånd. Skulle de ge prövningstillstånd väntar en process på minst tre år. Därför menar Östersjölaxälvar i Samverkan att kopplingen mellan dagens "elkris" och omprövningarna och en paus för dem helt enkelt inte existerar.

Äganderätten försvagas ytterligare

Östersjölaxälvar i Samverkan företräder 139 olika förvaltningsorganisationer från Torneälven i norr till Mörrumsån i söder. Dessa 139 förvaltningsorganisationer företräder i sin tur nära 12 000 fiskerättsägare i våra älvar och åar. Enskilda verksamhetsutövare har i många fall helt hindrat fisk från att kunna passera deras anläggningar med stöd av 1918 års vattenlagstiftning.

Med stöd av en uråldrig lagstiftning så har fiskerättsägare, boende och tillresta berövats ett fungerande ekosystem som bland annat innebär ett vattendrag med sina ursprungliga fiskarter så som lax, öring och ål.

Vi ser därför Regeringens initiativ att pausa det redan pågående arbetet med att miljöanpassa den svenska vattenkraften som ett direkt angrepp på äganderätten.

Äganderätten till alla de fiskerättsägare med flera som finns uppströms dessa kraftverk till förmån för några få verksamhetsutövare som i den absoluta merparten av fallen bidrar med en i de det närmaste försumbar del av svensk energiproduktion.

Avslutningsvis så vill Östersjölaxälvar i Samverkan lyfta situationen för ålen som är akut hotad. Detsamma gäller för flera av våra unika bestånd av lax och öring som vi fortfarande har kvar. Bestånd där färre än 100 individer återkommer för lek varje år. Vi har under inga omständigheter råd att fördröja nödvändiga åtgärder för att miljöanpassa våra vattenkraftverk med ytterligare ett år.

¹ Källa Svenska kraftnät "Kraftbalans på den svenska elmarknaden, rapport 2021.

För Östersjölaxälvar i Samverkan

Thomas Johansson
Ordförande